

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

*Tento materiál vznikl jako součást projektu
EduCom, který je spolufinancován Evropským
sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.*

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

TOC – Teorie omezení

František Koblasa
Technická univerzita v Liberci

EDUCATION COMPANY

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

**Technické univerzity v Liberci a partneři
Preciosa, a.s. a TOS Varnsdorf a.s.**

TU v Liberci

PRECIOSA

Co je TOC ?   Historie
Jak ? Proč ? vzniklo TOC

Hlavní pilíře TOC

Ukazatele TOC

TOC a plánování výroby

Ostatní oblasti využití

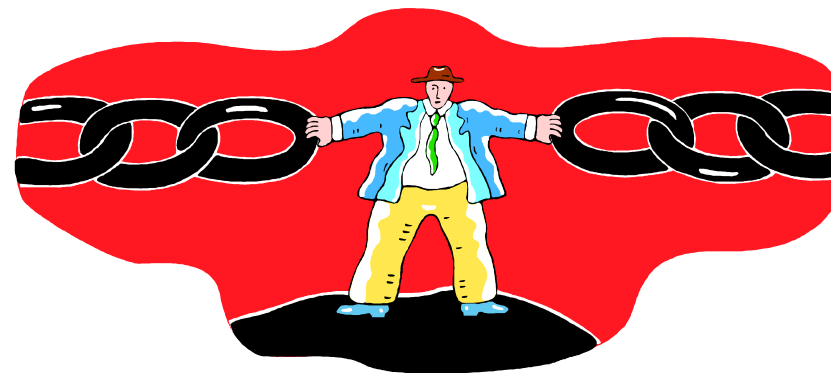
Co je TOC ?

Historie

Jak ? Proč ?

vzniklo TOC

Co se skrývá za zkratkou TOC

Ucelená manažerská filozofie
sloužící k řízení a trvalému
zlepšování činnosti organizací
pomocí řízení **úzkých míst.**

Na počátku stál Goldratt a jeho dítě – OPT systém

(Optimized Production Technology)

Zavedení nových ukazatelů hodnocení
od výroby po prodej

TDD – Throughput DollarDays – „korunodny“ průtok

IDD – Inventory DollarDays – „korunodny“ zásob

atd ...

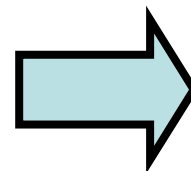
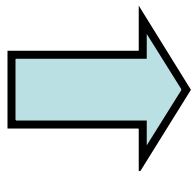
Co je úkolem každé organizace ?

Vydělávat peníze

Tzn. neměřit výkon prací, ale vydělanými penězi.

Co je cílem zákazníka ?

Dostat své zboží v požadované kvalitě,
ceně, množství a termínu.

Co je to TOC ?

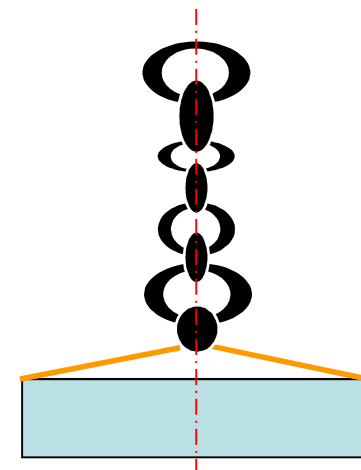
Kdo je Goldratt ?

Motivace TOC !

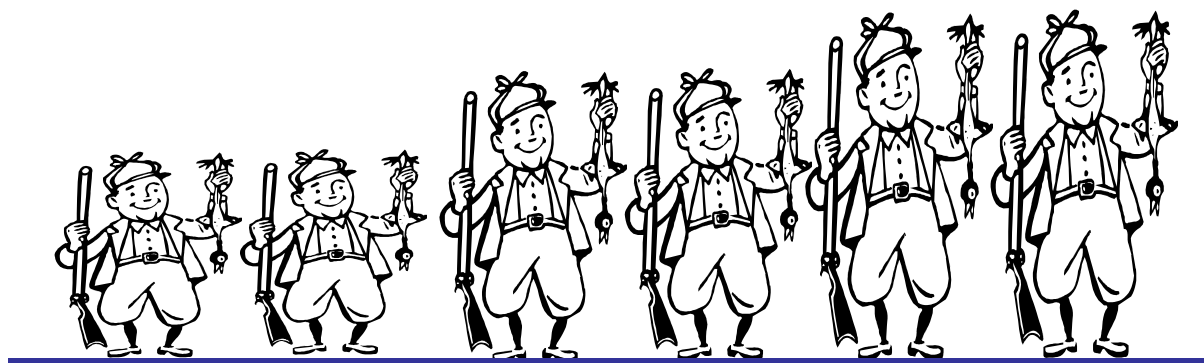

Hlavní pilíře TOC

Kritický řetěz a hrdlo lahve

DBR

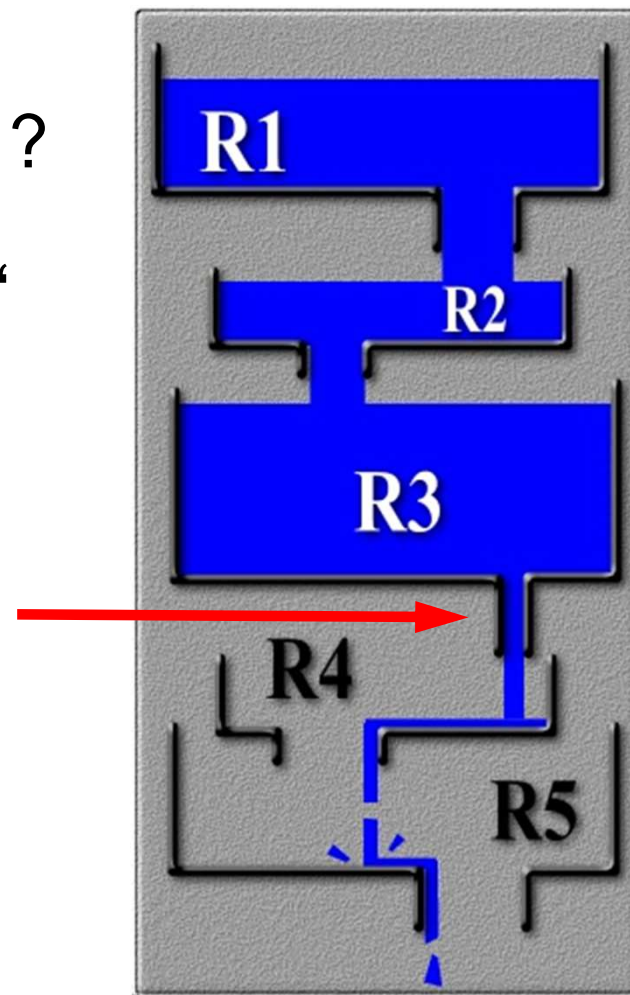
Proces neustálého zlepšování

Jaký můžu mít maximální průtok ?

Takový jaký mi dovolí „nejužší“ místo v systému.

Pak kritické pracoviště (stroj) je pracoviště závislé na úzkém místě (pracovník a jiné)

Zvětšování
kapacity
nekritických
míst
nezvětšuje
„stabilitu
systému“
většinou
naopak

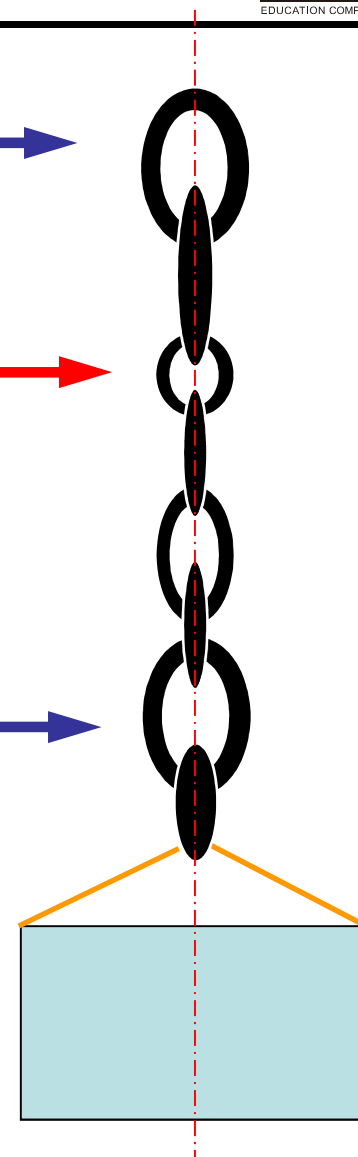
velká
kapacita

malá
kapacita

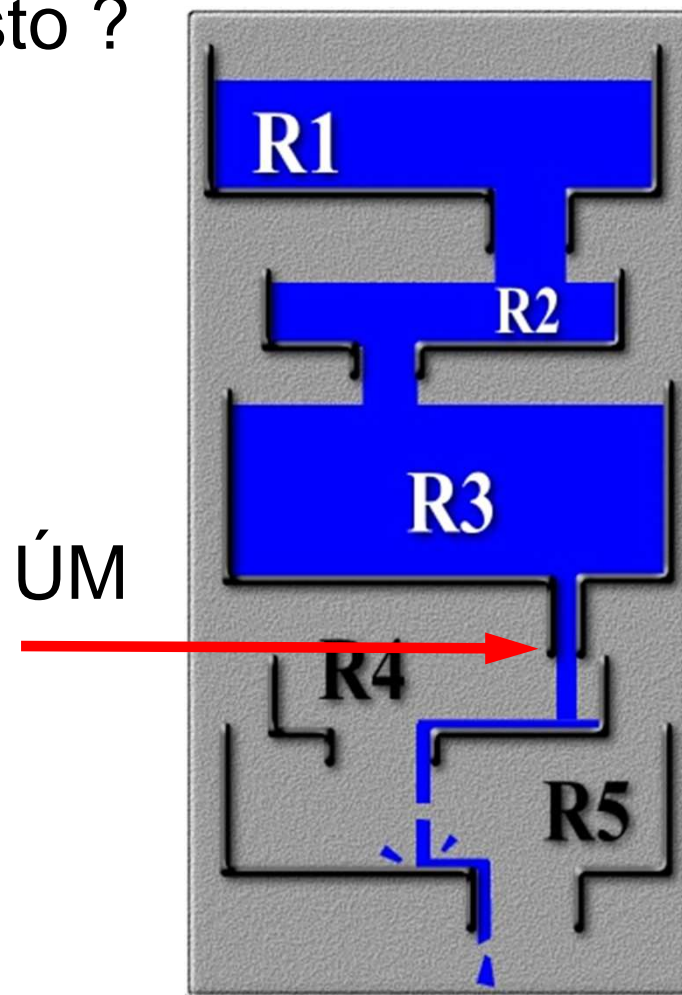
velká
kapacita

Jak zjistím kde mám úzké místo ?

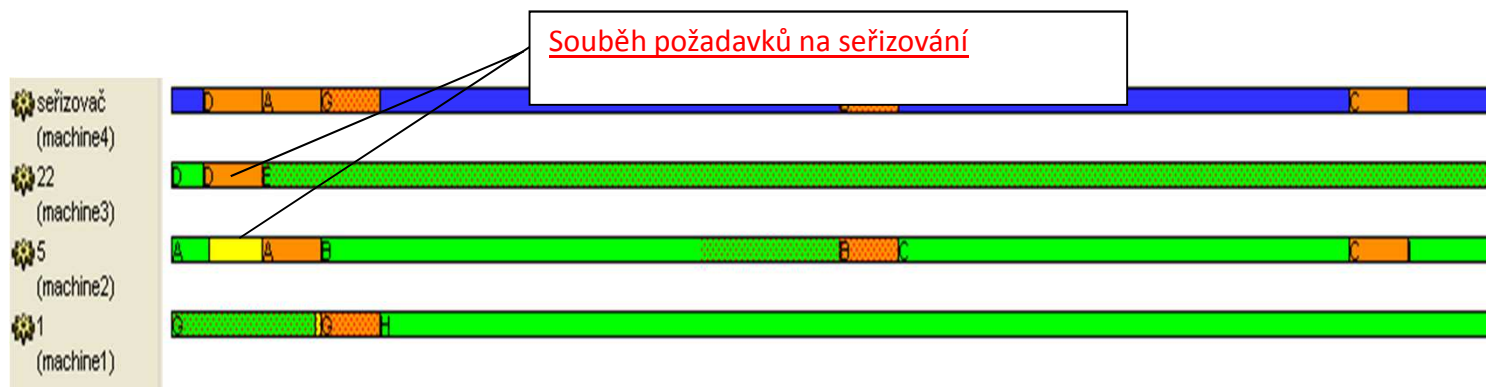
Před úzkým místem se hromadí dlouhodobě zásoby.

Naleznou se tak všechna úzká místa ?

Pomocí simulace nebo plánovacího systému

- Úzkým místem je seřizovač

1. Průtok

Průtok (throughput)= peníze, které organizace obdrží za realizaci svých výrobků a služeb. Míra generování peněz za jednotku času.

$$T = \frac{\text{peníze z prodeje} - \text{variabilní náklady}}{\text{den}} \quad (\text{TDD})$$

2. Investice, zásoby

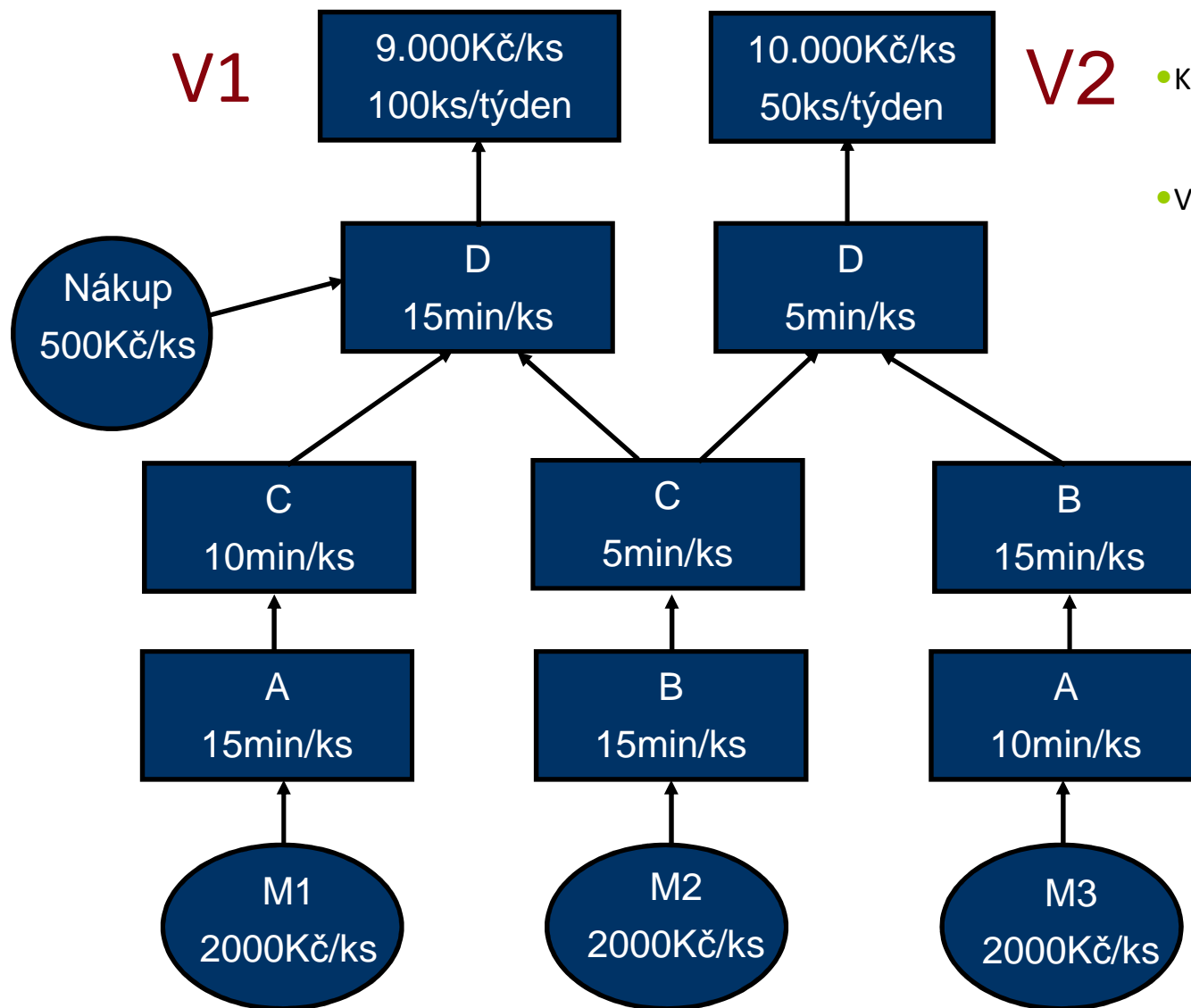
Zásoby IDD (Inventory DollarDays) = peníze vydané na nákup potřebných komponent. Veškeré peníze vázané v podniku.

3. Provozní náklady

Provozní náklady OE (operating expens) = peníze vydané na vlastní transformaci zásob na průtok.

A další např. produktivita, návratnost investic, obrátkovost

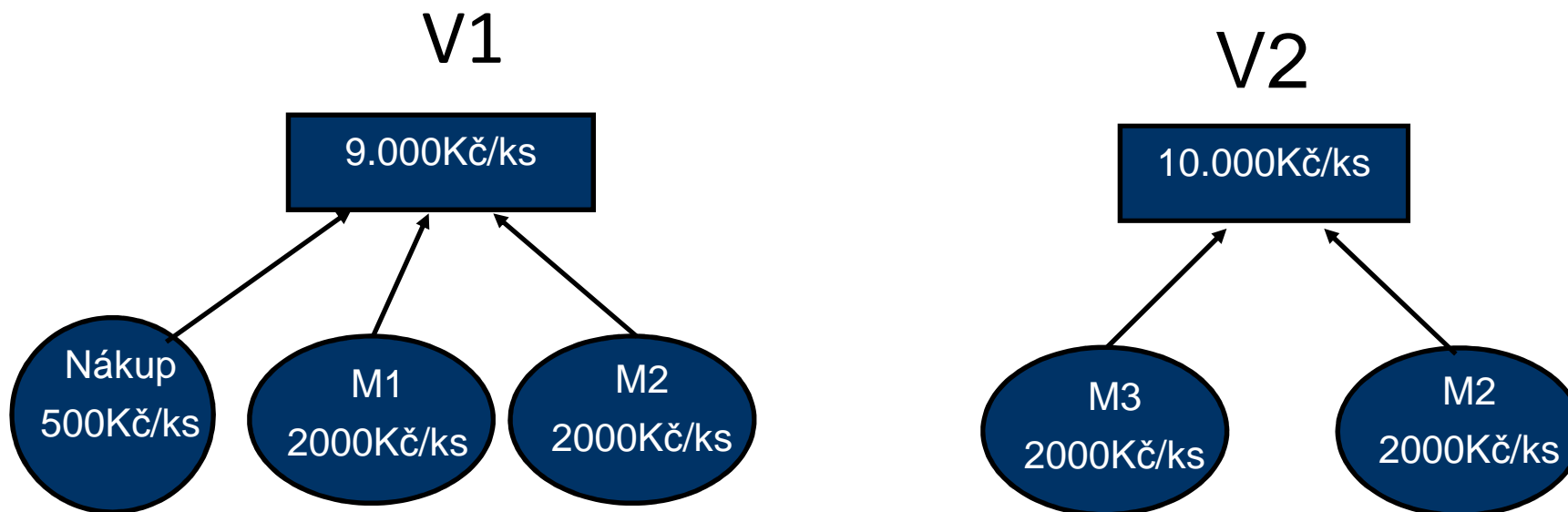

- Kapacita A,B,C,D:
5x8x60 = 2400min
- Výrobní náklady
600.000,-Kč
(zahrnuje: mzdy vyr.
pracovníků, THP, energie,
ostatní režijní náklady)

Jaký je maximální možný týdenní zisk???

Objednávky: výrobek V1 100ks/týden
výrobek V2 50ks/týden

Režijní náklady 600.000,-Kč

(zahrnuje: mzdy vyr. pracovníků, THP, energie, ostatní režijní náklady)

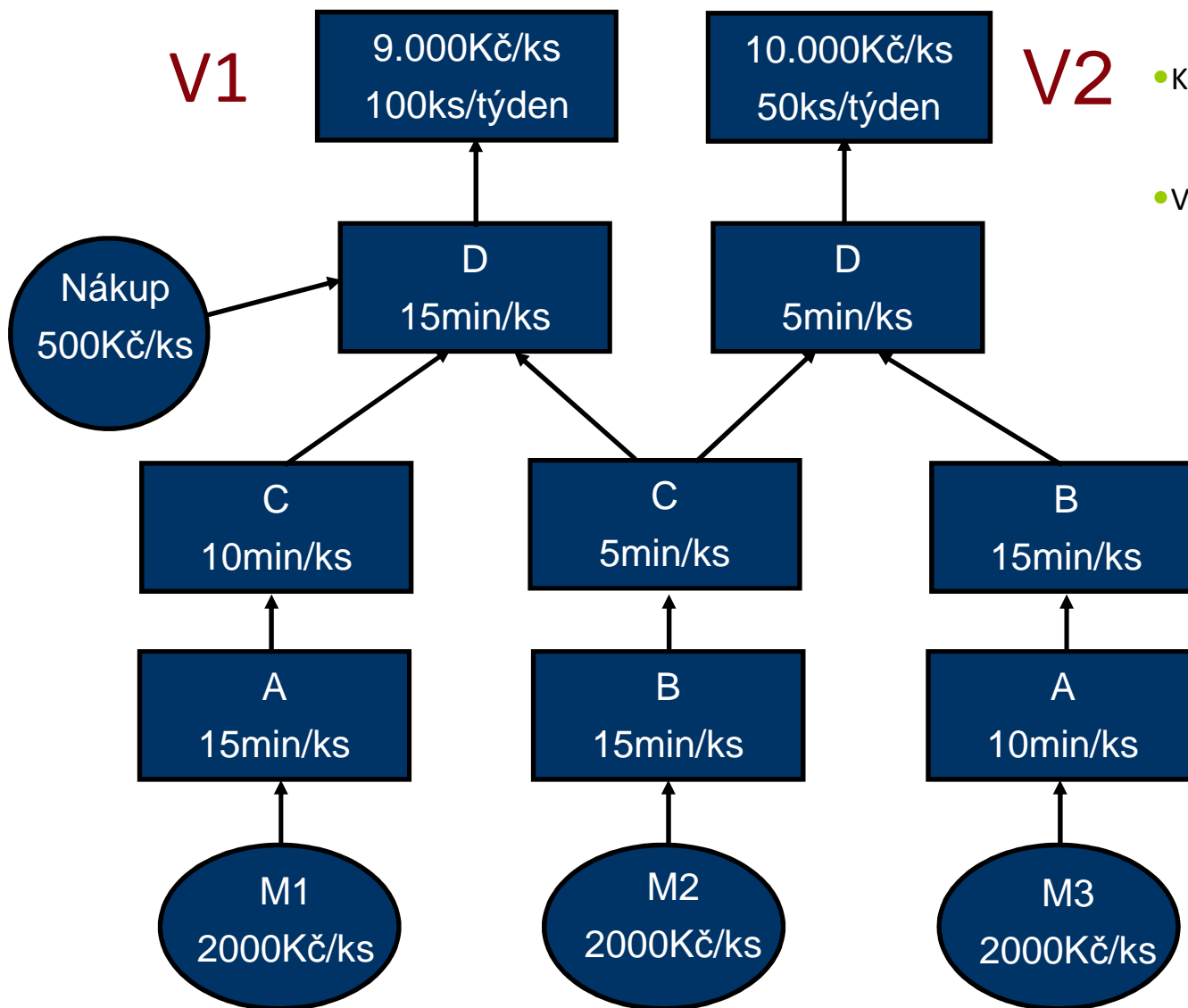
- Výrobek V1:
 $100 \times (9\,000 - 4\,500) = 450\,000\text{Kč}$
- Výrobek V2:
 $50 \times (10\,000 - 4\,000) = 300\,000\text{Kč}$
- Celkem:
 $750\,000 - 600\,000 = 150\,000\text{Kč}$

CHYBA! - Úzké místo není zohledněno

Úzké místo

- Pracoviště A:
 $100 \times 15 + 50 \times 10 = 2\,000\text{min} < 2\,400\text{min}$
- Pracoviště B:
 $100 \times 15 + 50 \times 30 = 3\,000\text{min} > 2\,400\text{min}$
- Pracoviště C:
 $100 \times 15 + 50 \times 5 = 1\,750\text{min} < 2\,400\text{min}$
- Pracoviště D:
 $100 \times 15 + 50 \times 5 = 1\,750\text{min} < 2\,400\text{min}$

- Kapacita A,B,C,D:

5x8x60 = 2400min

- Výrobní náklady

600.000,-Kč

(zahrnuje: mzdy vyr.
pracovníků, THP, energie,
ostatní režijní náklady)

*Jaký je maximální
možný týdenní
zisk???*

• Výrobek V1:	Prodejní cena	9 000 Kč/ks
	Materiál	4 500 Kč/ks
	Výkon	4 500 Kč/ks
	Spotř. kapacit	60 min/ks
• Výrobek V2:	Prodejní cena	10 000 Kč/ks
	Materiál	4 000 Kč/ks
	Výkon	6 000 Kč/ks
	Spotř. kapacit	50 min/ks

• Výrobek V2:	50Ks/týden = 1500min na pracovišti B		
	zbývá 900min pro výrobek V1		
• Výrobek V1:	potřebuje 15min na prac. B => 900/15 = 60ks		
• Výkon pro výrobek V2:	50 x 6000	=	300 000Kč/týden
• Výkon pro výrobek V1:	60 x 4500	=	270 000Kč/týden
Celkem			570 000Kč/týden
Výrobní náklady			- 600 000Kč/týden
Zisk		=	- 30 000Kč/týden

- Úzké místo: pracoviště B

- Výrobek V1:

spotřeba času
výkon
 $4\ 500/15 =$

15 min/ks
4 500 Kč/ks
300 Kč/min

- Výrobek V2:

spotřeba času
výkon
 $6\ 000/30 =$

30 min/ks
6 000 Kč/ks
200 Kč/min

- Výrobek V1:

100Ks/týden = 1500min na pracovišti B
zbývá 900min pro výrobek V2

- Výrobek V2:

potřebuje 30min na prac. B => $900/30 = 30ks$

↘ Výstup pro výrobek V1:

$100 \times 4500 =$

450 000Kč/týden

↘ Výstup pro výrobek V2:

$30 \times 6000 =$

180 000Kč/týden

Celkem

630 000Kč/týden

Výrobní náklady

- 600 000Kč/týden

Zisk

=

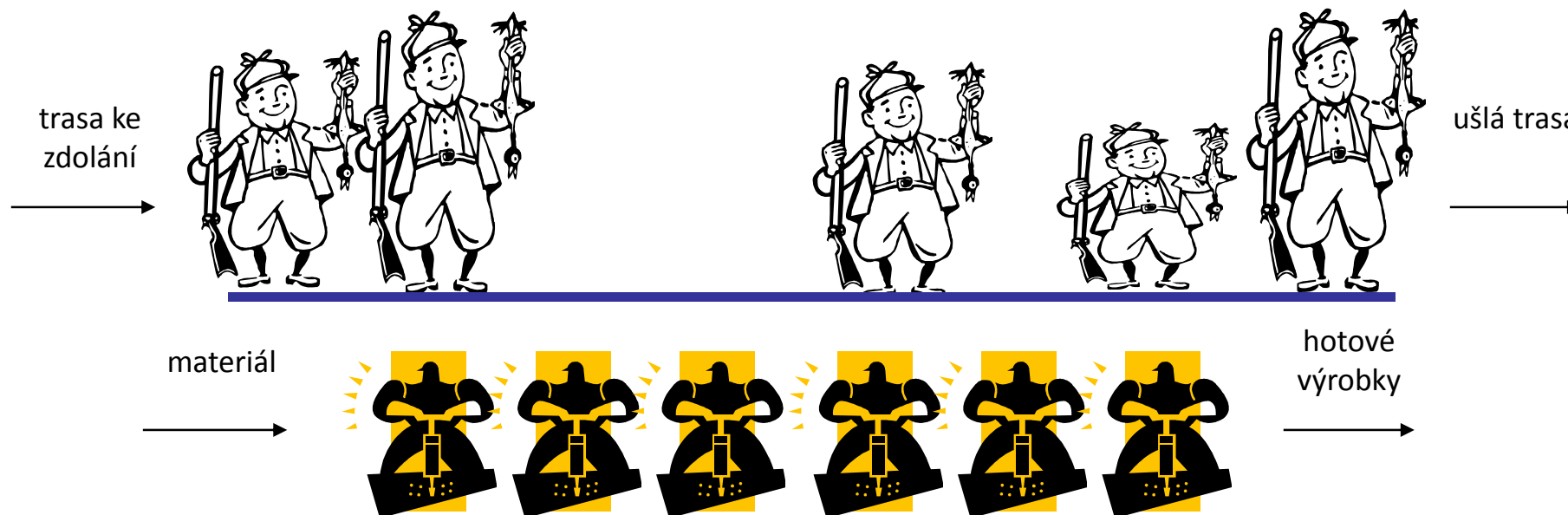
30 000Kč/týden

DBR

(Drum, Buffer, Rope)

Metoda řízení úzkých míst

- Analogie oddílu skautů na výletě a výrobního systému:

- Problém „semknutosti oddílu“:

Možnosti řešení problému:

1. Uspořádání skautů podle jejich tempa

materiál

hotové
výrobky

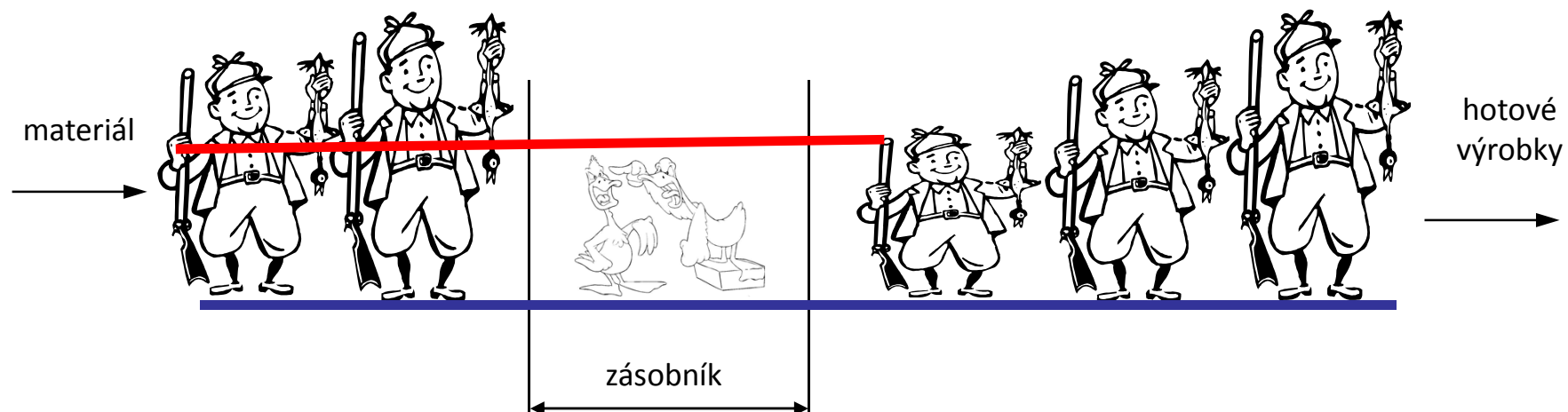
Možnosti řešení problému:

2. Připoutání všech lanem (rope)

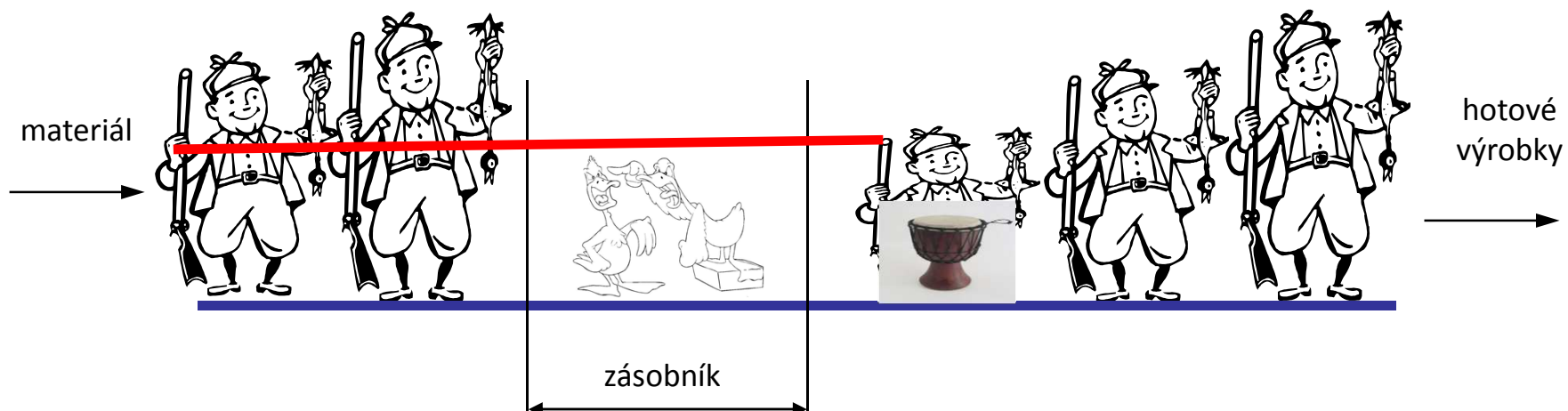

Možnosti řešení problému:

3. Zásobníky času (buffer) - mezery

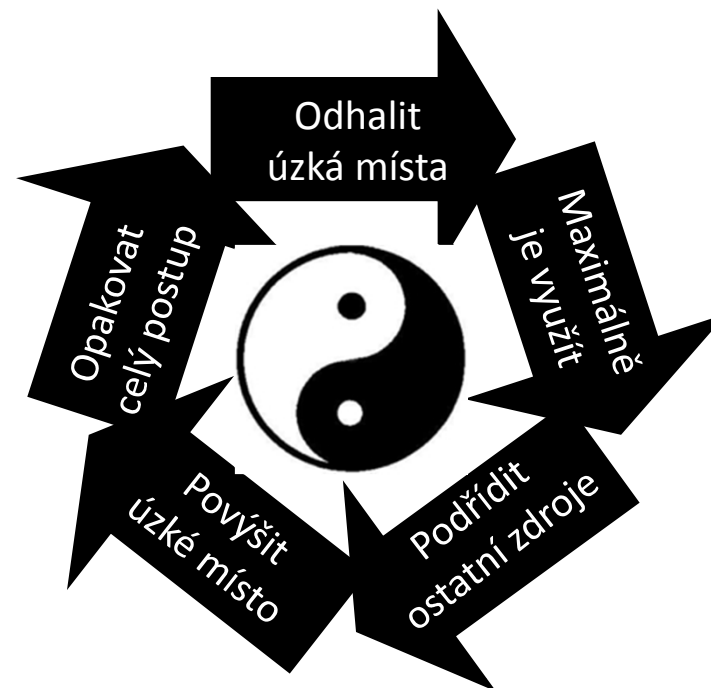

- Možnosti řešení problému:
4. Udání tempa – bubeník (drum)

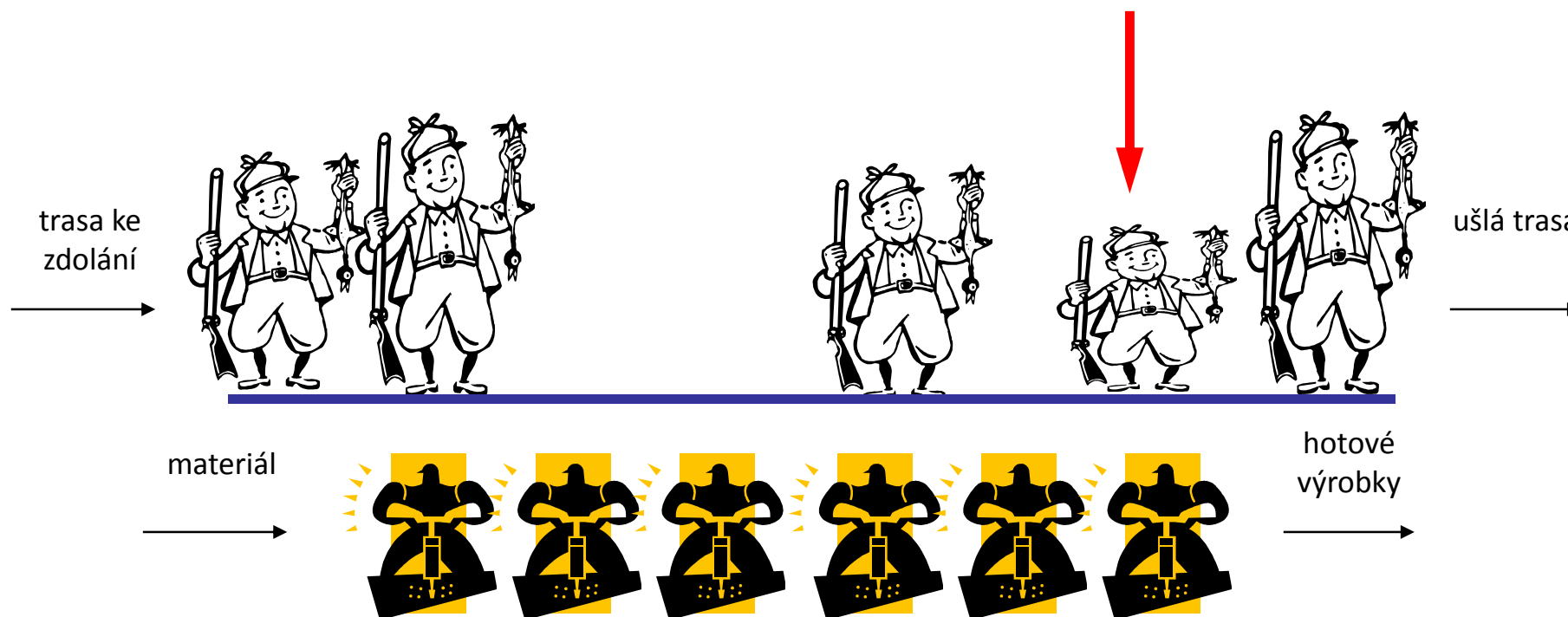

Pět kroků TOC:

1. identifikovat omezení,

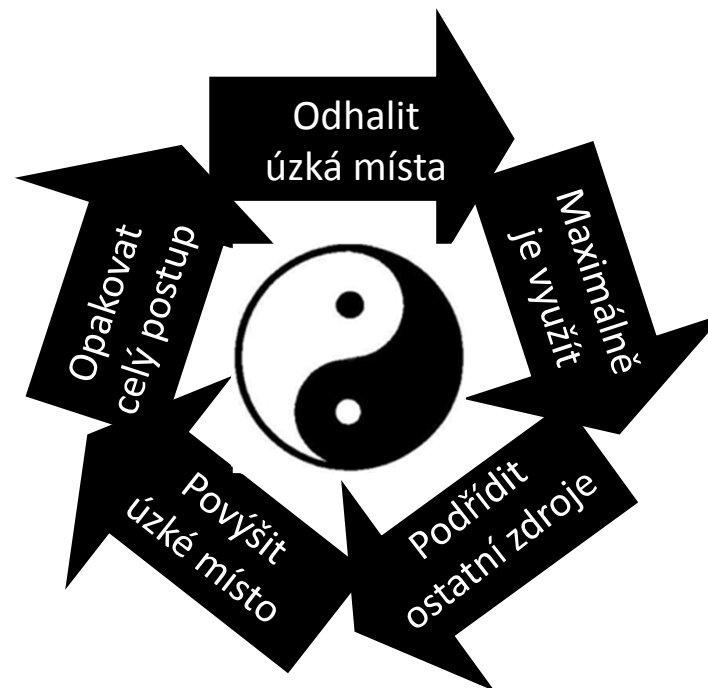

- Nalezení úzkého místa

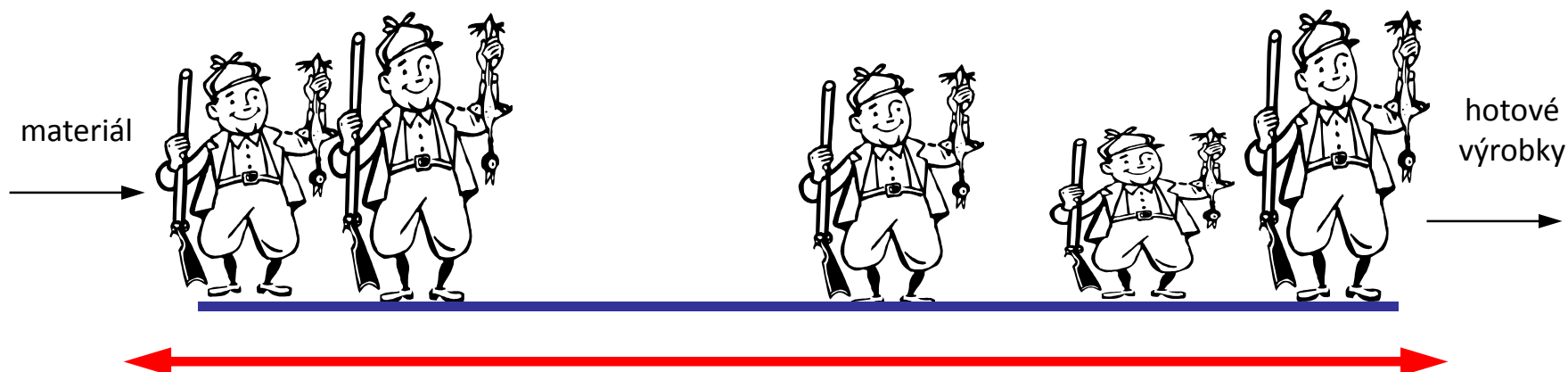
Pět kroků TOC:

1. identifikovat omezení,
2. vytížit omezení na maximum,

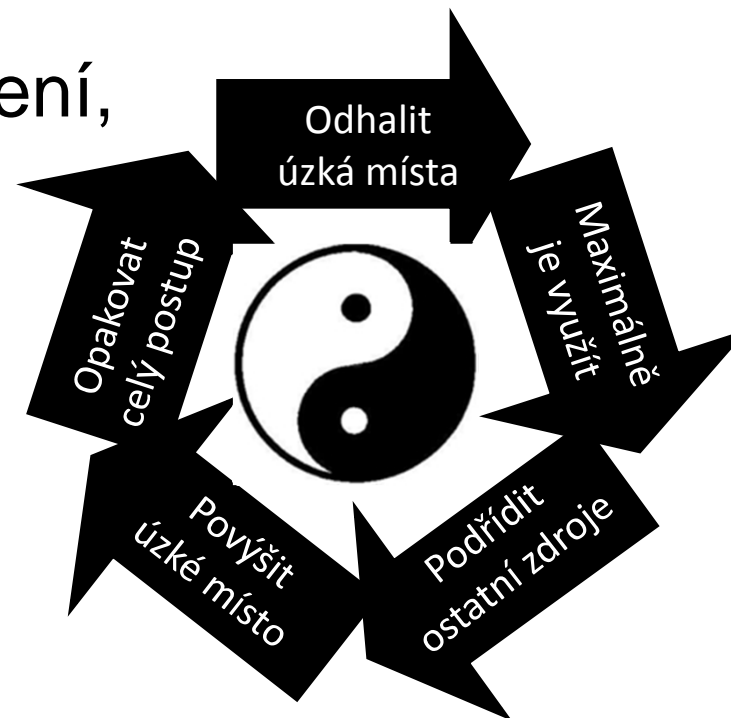
Hledám max. vzdálenost , jenž je schopen ujít nejpomalejší člen

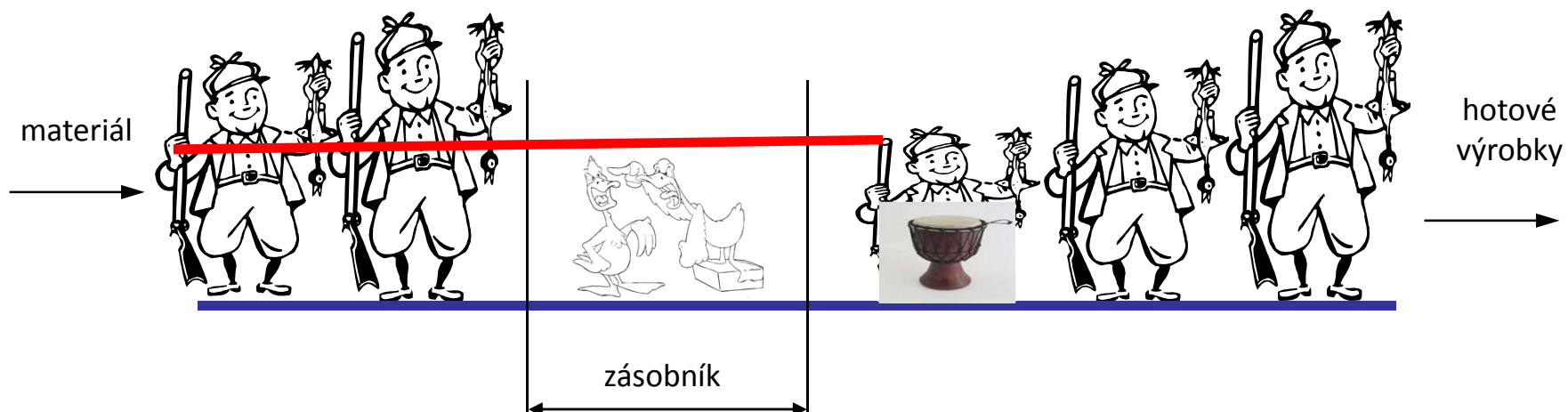

Volím procesní dávku (vzdálenost)

Pět kroků TOC:

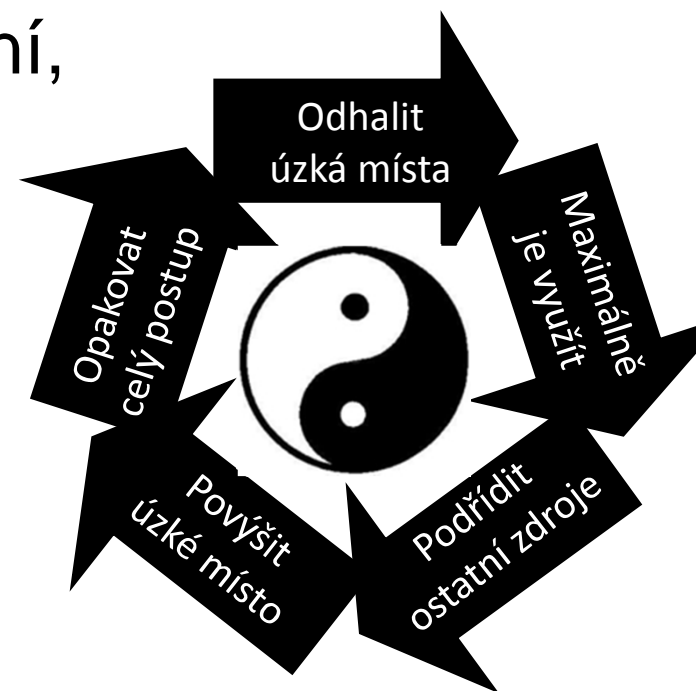
1. identifikovat omezení,
2. vytížit omezení na maximum,
3. podřídít zbytek systému omezení,

Pět kroků TOC:

1. identifikovat omezení,
2. vytížit omezení na maximum,
3. podřídit zbytek systému omezení,
4. odstranit omezení
5. zpět na krok 1

Co upřednostňuje TOC prodané množství nebo zisk ?

Co je hlavní myšlenkou Kritického řetězu a Hrdla lahve ?

Jaké jsou kroky neustálého zlepšování ?

Co je to DBR ?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

EduCom

TOC a plánování výroby

František Koblasa

Tel.: +420 485 353 358

e-mail: frantisek.koblasa@tul.cz

Tento projekt je financován evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR

Projekt Educom
www.kvs.tul.cz/EduCom/

1. Vytvořit hlavní plán (tempo) výroby pro kritické pracoviště.
2. Vytvořit bezpečnostní zásoby (časové polštáře na odstranění problému)
3. Odvodit práci všech nekritických pracovišť od kritického pracoviště

1. Vytvořit hlavní plán výroby pro kritické místo výroby

Určujeme rytmus (takt) výroby

požadavek zákazníka $\times$ fyzické omezení továrny

Sestavení plánu – rytmu práce

1. Určení priorit výroby
2. Velikosti procesních dávek
3. Velikost manipulačních dávek

Procesní dávka = velikost zákaznické objednávky

Manipulační dávka

Méně přesunů rozpracované výroby

Vyšší zásoby

Delší průběžná doba výroby

Rychlejší tok výroby

Nižší zásoby

Velká manipulace s rozpracovanou výrobou

Procesní dávka je funkcí

termínu dokončení jednotlivých zakázek tak jak chce zákazník v **kritickém místě** a času k **dokončení zakázky** pro dokončení po zpracování na kritickém místě

Procesní dávka

větší jednorázový průtok
čekání na zpracování předešlé dávky + skladování
rozpracovaných dílů = větší rozpracovanost výroby
zakázky předčasně jiné pozdě

více přeseřizování (zpoždění)

Na kritickém zdroji lze provést tolik přeseřizování kolik je možné, aniž by byla překročena dostupná kapacita zdroje

Čas pro seřizování = dostupná kapacita zdroje - $\sum$ kusový čas

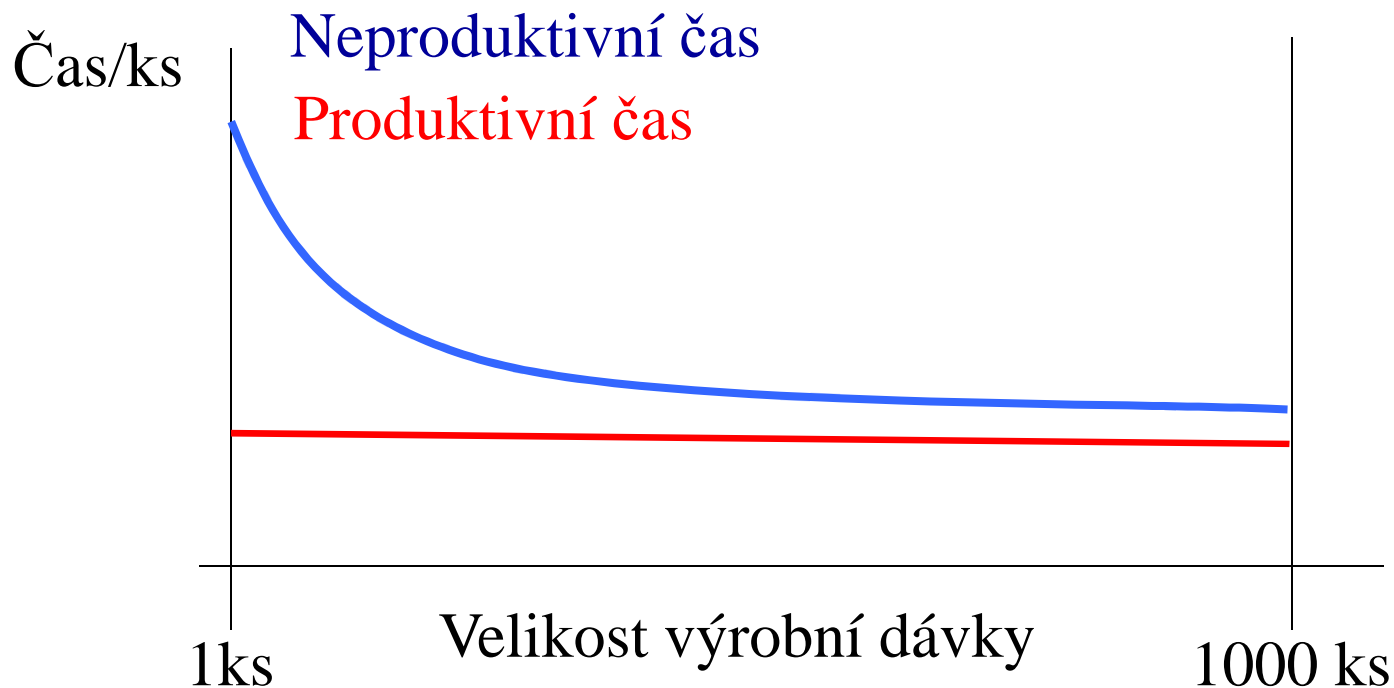
$$\text{Počet seřizování} = \frac{\text{dostupný čas}}{\text{čas přeseřizení}}$$

Mini příklad: Poptávka na Kritické pracoviště R

výrobky A=100ks, B=100ks denně .

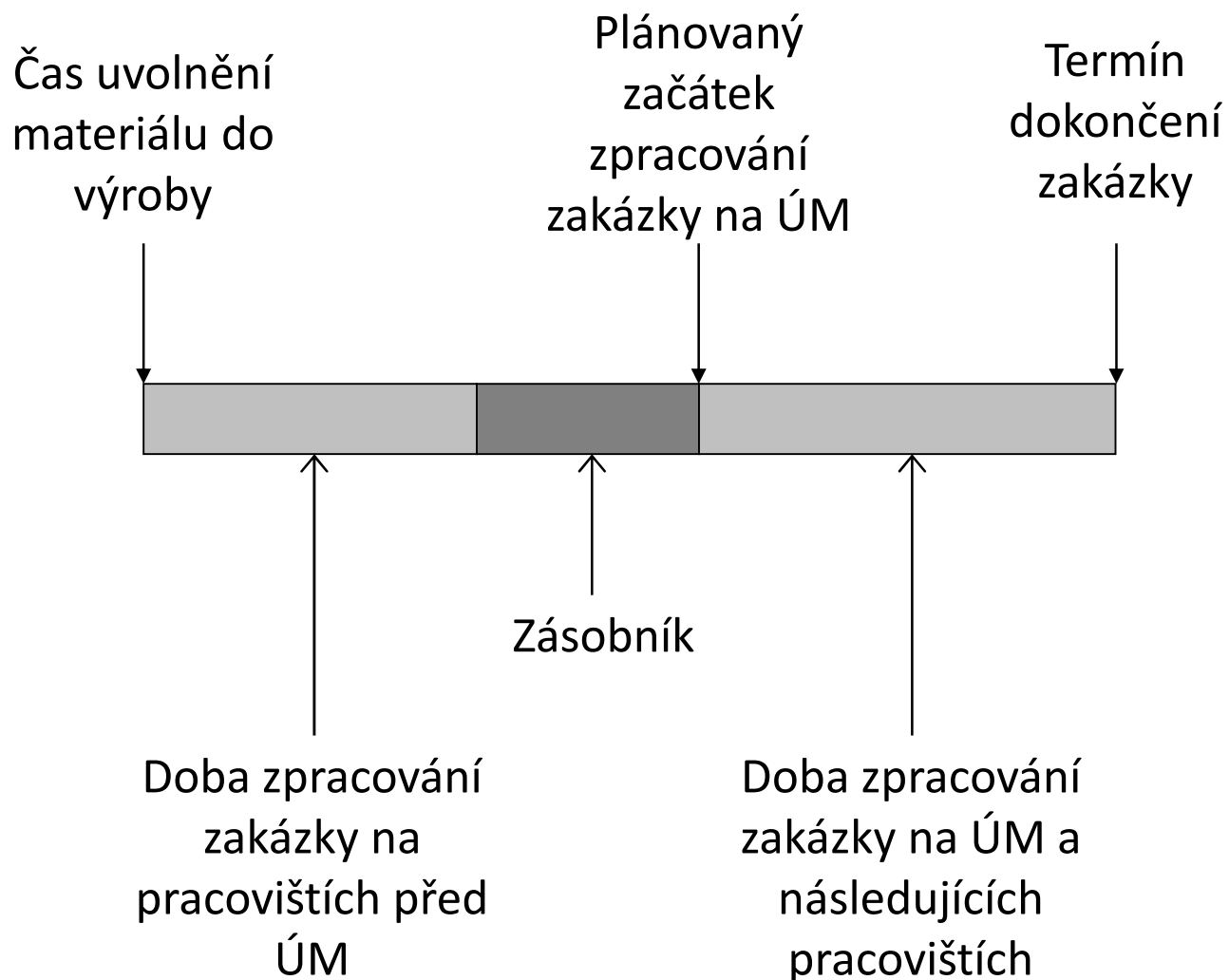
Kusový čas = 2 min, doba seřizování = 80 min ,
kapacita kritického pracoviště = 480 minut

Počet seřízení = 1

Minimalizace seřizování sloučením VZ

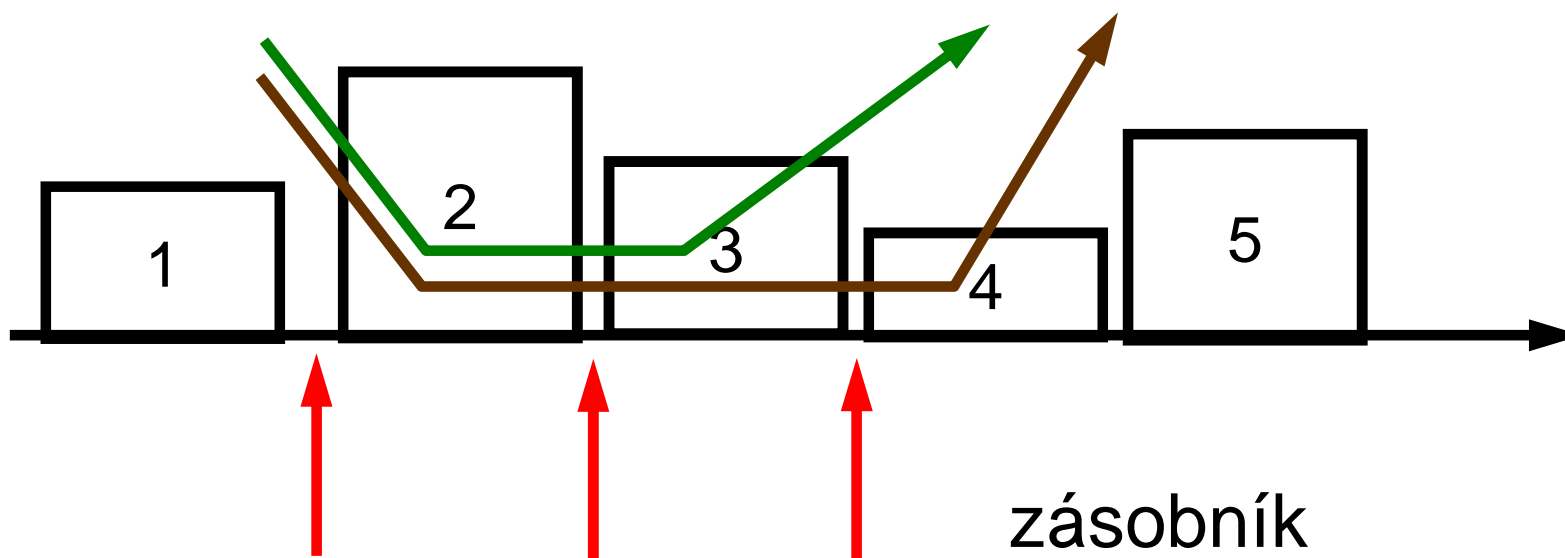

3. Odvodit práci všech nekritických pracovišť od kritického pracoviště

Vhodné vytěžování nekritických výrobních zdrojů

Uvolňování materiálu do výroby podle ÚM

Tzn. vytížit kritické pracoviště

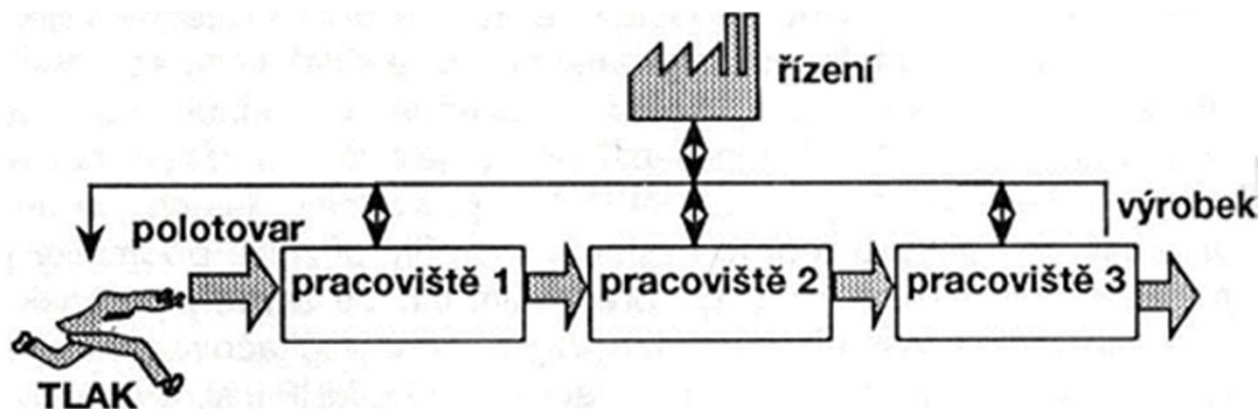

Porovnání s jinými systémy

Simulační hra

MRP I a MRP II

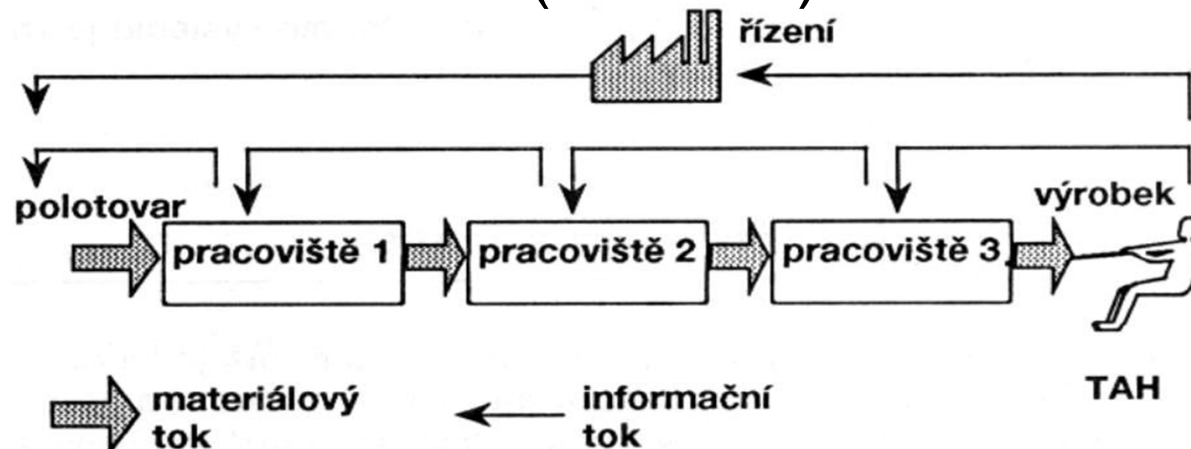
Výhody

Dobrá znalost jednotlivých materiálových potřeb, možnost generování různých řešení hlavního plánu výroby a umožňuje sledovat skladbu výrobků.

Nevýhody

Obtížné zajištění pružné změnové služby v konstrukci, shrnutí veškerých potřeb či definování doby výroby vyráběné součásti, nákupu dílů ad.

JIT (kanban)

Výhody

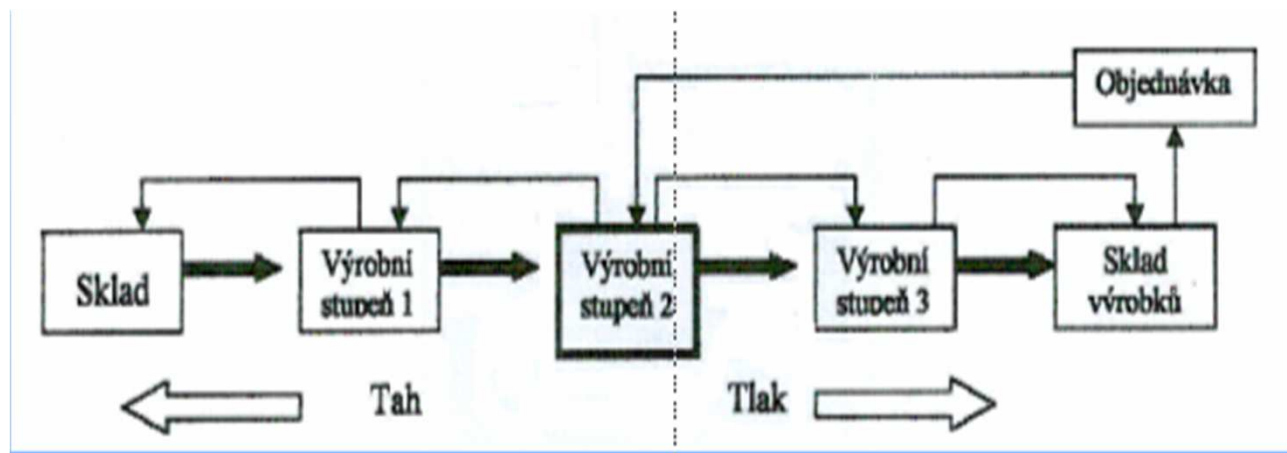
V ideálním případě bez zásob. Vyrábí se jen co je opravdu třeba ve správném časovém okamžiku.

Nevýhody

Nutnost hluboké znalosti procesů, stabilní kvalita procesů, vysoké nároky na koordinaci všech činností

Tzn. „Stejně“ výkony pracovišť

TOC

Výhody

Pracuje s různými výkony jednotlivých pracovišť
Poradí si s poruchami a kolísáním ve výkonu pracovišť
Jednoduché plánování a řízení materiálového toku.

Nevýhody

obtížně aplikovatelné na provozy s „plovoucími“ úzkými místy
problémy porostou se složitostí materiálových toků

Jaké funkce má v TOC buben, zásobník a lano ?

Jaké jsou druhy zásobníků ?

Co to jsou plovoucí úzká místa ?

Jaký je hlavní rozdíl mezi MRP, JIT a TOC ?

Finance

Jak měřit zisk ?

Marketing

Jak prodat?

Distribuce

Kde držet zásoby, kdy a kolik exportovat ?

Řízení lidských zdrojů

Jak řídit a komunikovat s lidmi ?

Děkuji za pozornost